

Informační chaos

Metodické náměty na výukové aktivity

„Chcete zlepšit mediální kondici u vás ve třídě, ale máte na to málo času? Vytvorili jsme pro Vás několik aktivit, které se věnují informačnímu chaosu, proměně médií, kybernetické bezpečnosti a sociálním sítím. Snažili jsme se pro vás vytvořit inspiraci, jak zlepšit odpovědné chování v kyberprostoru, která zabere **max. 20 minut**. Většina aktivit zabere spíše 10–15. Je na zvážení pedagoga, jestli je úroveň aktivity vhodná do dané třídy. Zároveň je důležité brát v potaz aktuální klima ve třídním kolektivu a zda se dané téma nedotkne někoho ze žáků.”

Za zpětnou vazbu budeme rádi.

Tým [Zvol si info](#) (Kateřina Kümpel, Kateřina Langerová)

1. Aktivita Fakt vs. názor I.
2. Aktivita Fakt vs. názor II.
3. Aktivita Kontext fotek
4. Aktivita Ověřování
5. Aktivita Vymyslete titulky/článek
6. Aktivita Běhací diktát

Fakt vs. názor I.

cíl: Žák dokáže rozeznat rozdíly mezi faktem a názorem.

pomůcky: projektor nebo vytištěný pracovní list

čas: 10 – 15 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Aktivitu otevřete otázkou, jak se liší fakt od názoru. Definiční znaky píšete na tabuli. Poté promítněte (rozdejte vytisknuté) věty do malých skupinek a nechte studenty rozhodnout, jestli se jedná o názor nebo fakt.

Co by mělo zaznít v odpovědích na úvodní otázku:

FAKT

*objektivní
dá se změřit, ověřit
popisuje realitu
neutrální jazyk*

NÁZOR

*subjektivní
nedá se změřit
interpretuje realitu
zaujatý jazyk (hodnotící)*

Diskuze

Provedte společně ve třídě kontrolu, co označili za fakta a co za názor.

Proč je důležité rozlišovat mezi faktem a názorem?

prac. věty:

- Mám dva psy a jednu rybičku.
- Pitbulové jsou nejvíc nebezpeční psi.
- Pštrosi nestrkají hlavu do písku.
- Žízeň neuspokojí nic tak dobře jako vychlazená Kofola.
- Vláda by měla zvýšit výdaje na opravy cest.
- Daniel si myslí, že seriál Stranger things jsou lepší než Wednesday.
- Státem financované a akreditované školy jsou mnohem lepší než soukromé instituce.
- Do roku 2027 by měli mít všichni Češi nárok na 7 týdnů dovolené.

- Harry Styles je nejúspěšnější zpěvák.
- Vědci se shodují na tom, že je nutné vyřešit globální oteplování.

řešení:

- Mám dva psy a jednu rybičku. - FAKT
- Pitbulové jsou nejvíc nebezpeční psi. - NÁZOR
- Pštrosi nestrkají hlavu do písku. - FAKT
- Žízeň neuspokojí nic tak dobře jako vychlazená Kofola. - NÁZOR
- Vláda by měla zvýšit výdaje na opravy cest. - NÁZOR
- Daniel si myslí, že seriál Stranger things jsou lepší než Wednesday. - NÁZOR
- Státem financované a akreditované školy jsou mnohem lepší než soukromé instituce. - NÁZOR
- Do roku 2027 by měli mít všichni Češi nárok na 7 týdnů dovolené. - NÁZOR
- Harry Styles je nejúspěšnější zpěvák. - NÁZOR
- Vědci se shodují na tom, že je nutné vyřešit globální oteplování. - FAKT

Fakt vs. názor II.

- kouzelná slovíčka, podle kterých poznat názor

cíl: Žák rozpozná slova, díky kterým snáze určí názor v mediálním prostoru.

pomůcky: psací potřeby, tabule

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Zamyslete se nad slovy, díky kterým poznáte, že se jedná o názor (*pokud žáci neví rozdíl mezi názorem a faktem, zopakujte otevírací otázku z předcházející aktivity – co je fakt a co je názor*).

Co by mělo zaznít: (názor nelze ověřit...)

dobry, špatny, krásny skvělý, nejlepší, nejhorší, všichni, vždycky, nikdy, každý..., nikdo, měl/a by, musí atd.

Diskuze

Proč je důležité rozlišit fakt od názoru?

Kde se spíše setkáte s faktickým obsahem a kde s názorovým?

Všimli jste si názorového obsahu u influencerů, které sledujete? Ano? Ne? Proč?

Kontext fotek

cíl:	Žák si uvědomí sílu fotografie a emocí, které mohou vzbuzovat. Dokáže identifikovat emoce, které v nás fotka má vyvolat.
pomůcky:	projektor
čas:	10 minut
třída:	6. – 9. třída

Zadání

Vyberte jednu z fotografií a společně vyřešte otázky z diskuze.

Princ William ukázal prostředníček na fanoušky!

> [Odkaz na fotku](#)

fotografie z jiného úhlu:

> [Odkaz na fotku](#)

Skautka diskutuje se zuřícím extremistou.

> [Odkaz na fotku](#)

Fotografie rozrušené koaly obletěla svět. To musíte vidět!

> [Odkaz na fotku](#)

Diskuze

Jaké emoce vzbuzuje fotografie?

Souvisí fotografie s titulkem? Ano? Ne? Proč? Je dobré fotografie ověřit, jak na to se dozvíte například [TADY](#)

Navrhněte jinou fotografii k titulku.

Ověřování

cíl: Žák dokáže určit typ titulku a dokáže popsat, co je to clickbait.

pomůcky: projektor

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. Třída

Zadání

Zeptejte se žáků, zdali vědí, co je to clickbait. Pusťte si společně s žáky [tohle video](#) a zkuste společně vymyslet základní znaky clickbaitu. Otevřete nějaké internetové zpravodajství (iDnes, novinky, blesk) a najděte příklady clickbaitu.

Diskuze

Dokážete sami vymyslet nějaký clickbait?

Narazili jste na něho někdy v poslední době?

Proč média využívají clickbaity?

Vymyslete titulek/článek

cíl: Žák vytvoří titulek a krátký perex, uvědomí si rozdíly mezi bulvárním a seriózním médiem.

pomůcky: psací potřeby

čas: 10 – 15 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

„Představte si, že jste novináři v dobových novinách. Vymyslete ve dvojicích (nebo malých skupinkách) novinový titulek a úvodní text (2-3 věty, co se čtenář dozví v článku) o XX.“ Můžete skupinkám určit, jak má titulek vypadat – pochází ze seriózních novin, bulvárních nebo regionálních novin.

Příklad č. 1: V dějepisu se bavíte o J. A. Komenském, zadejte žákům, aby vytvořili titulek právě o něm.

Příklad č. 2: V zeměpisu probíráte Jižní Ameriku. Zadejte žákům vytvoření titulku o nějakém svátku, který se tam slaví. (nebo nějakém zajímavém místě)

Diskuze

Jakým způsobem jste postupovali? Proč?

Jak by se lišila tvorba bulvárního titulku od seriózního? Podle vás v čem? Jaké prvky byste použili?

Běhací diktát

- cíl:** Žák dokáže rozpoznat dezinformace.
- pomůcky:** Vytisknuté novinové články umístěné po třídě, papír do dvojice
- čas:** 10 – 15 minut
- třída:** 6. – 9. třída

Zadání

Rozdejte do dvojice prázdný papír. Po odstartování jeden z dvojice lavici opouští a jde k jednomu novinovému článku. Snaží se ho zapamatovat a celý nadiktovat (šeptem) spolužákovi. Nejrychlejší dvojice, která si myslí, že má vše správně, zvedá ruce a všichni v tu chvíli zastaví. Proběhne hromadná kontrola článků a následuje řízená diskuze.

Diskuze

- Co mají všechny články společného?
- Co se Vám na člancích nezdá?
- Jak si mohu ověřit informace, které čtu?
- Podle čeho poznáte, že je článek zavádějící?

Zelenskyj má dvojníka!

Podařilo se ho
zachytit
na kameře.

KECYVKLECI.CZ

Nový prezident lhal!

Povinná vojna
pro všechny
muže nad 21 let.

JEDNABABAPOVIDALA.COM

Lidi prodává to, co nedáme ani prasatům!

Slupky od brambor
si lidé mají
koupit za 13,-!

BLABLABLE.CZ

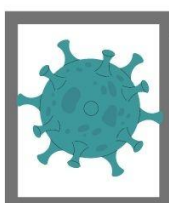
Soutěže krásy už nikdy nebudou jako dřív!

V Americe při
soutěži Miss
hodnotili vědomosti.

CONEVÍMENEPOVÍME.COM

Covid jako biozbraň!

Virus SARS-CoV-2
byl uměle
vyvinut v USA.

VŠECHNONEBONIC.CZ

Vakcíny jsou nebezpečné!

Očkování proti
covid-19 je
nebezpečné
pro seniory.

VÍME.TO